

A Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság
8. sz. általános ajánlása:
Küzdelem a rasszizmus ellen
a terrorizmussal szembeni harc körülményei között*

A Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság,
tekintetbe véve az Emberi Jogok Európai Egyezményét, és különösen annak 14. cikkét;
tekintetbe véve az Emberi Jogok Európai Egyezményének 12. jegyzőkönyvét;
tekintetbe véve a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát, és különösen annak 2. cikkét, 4. cikkének 1. bekezdését, 20. cikkének 2. bekezdését, valamint 26. cikkét;
tekintetbe véve a menekültek helyzetére vonatkozó egyezményt és a menekültek helyzetére vonatkozó jegyzőkönyvet;
tekintetbe véve az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának az emberi jogokról és a terrorizmus elleni küzdelemlről szóló irányelveit;
emlékeztetve az ECRI 2001. december 11. és 14. között Strasbourgban megtartott 26. plenáris ülésén elfogadott nyilatkozatra;
emlékeztetve az ECRI-nek „A rasszizmus és a faji megkülönböztetés elleni küzdelem a nemzeti jogalkotásban” című, 7. sz. általános ajánlására és a muszlimokkal szembeni intolerancia és diszkrimináció elleni küzdelemlről szóló 5. sz. általános ajánlására;
emlékeztetve a számítógépes bűnözésről szóló egyezményre és az egyezményhez csatolt, a számítástechnikai rendszerek útján megvalósított rasszista és idegengyűlölő cselekmények büntetendővé nyilvánításáról szóló kiegészítő jegyzőkönyvre, valamint az ECRI-nek az internet útján terjesztett rasszista, idegengyűlölő és antiszemita anyagok elleni küzdelemlről szóló 6. sz. általános ajánlására;
emlékeztetve a terrorizmus visszaszorításáról szóló európai egyezményre, a terrorizmus visszaszorításáról szóló európai egyezményt módosító jegyzőkönyvre és a terrorizmus ellen született egyéb nemzetközi okmányokra, nevezetesen az Egyesült Nemzetek Szervezetének égisze alatt elfogadott dokumentumokra;
határozottan elítélve a terrorizmust, ami az intolerancia egy szélsőséges formája;
hangsúlyozva, hogy a terrorizmus összeegyeztethetetlen a szabadság, a demokrácia, az igazságosság, a jogállamiság és az emberi jogok, különösen az élethez való jog, értékeivel, és veszélyezteti ezeket az értékeket;
tekintetbe véve, hogy ennek következtében a terrorizmus elleni harc az állam kötelessége;
hangsúlyozva, hogy a terrorizmus fenyegetésére adott válasz maga sem csorbíthatja a szabadság, a demokrácia, az igazságosság, a jogállamiság, az emberi jogok és a humanitárius jog értékeit, amelyeket megóvni kíván, és nem gyengítheti ezen értékek védelmét és megvalósulásuk elősegítését;
hangsúlyozva különösen azt, hogy a terrorizmus elleni harc nem válhat olyan ürüggyé, amely igazolhatja a rasszizmus, a faji megkülönböztetés és az intolerancia megerősödését;
hangsúlyozva e vonatkozásban azt, hogy az államnak nem pusztán az a felelőssége, hogy maga tartózkodjon olyan tevékenységektől, amelyek közvetve vagy közvetlenül rasszizmust, faji megkülönböztetést és intoleranciát idéznek elő, hanem az is, hogy biztosítsa a közintézmények határozott válaszlépéseit, többek közt megelőző és elnyomó intézkedések révén, olyan esetekben, amikor a rasszizmus, a faji megkülönböztetés és az intolerancia egyének vagy szervezetek tevékenységéből származik;
észrevételezve, hogy az Európa Tanács tagállamai által 2001. szeptember 11-ét követően folytatott terrorizmus elleni harc bizonyos esetekben olyan törvények és jogszabályok

---

* CRI (2004) 26. A Bizottság az ajánlást 2004. június 8-án fogadta el.

elfogadásához vezetett, amelyek közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaznak, nevezetesen állampolgárság, nemzeti vagy etnikai származás és vallási hovatartozás alapján, míg más, gyakrabban előforduló esetekben az állami hatóságok gyakorlata vált diszkriminatívává;

észrevételezve, hogy a terrorista cselekmények és bizonyos esetekben a terrorizmus elleni harc egyes egyéneken és szervezeteken a faji előítéletek és a faji megkülönböztetés megerősödését váltotta ki;

hangsúlyozva ebben az összefüggésben a politikai pártok, a véleményformálók és a tömegtájékoztató eszközök abbéli felelősségét, hogy működésük során ne folytassanak rasszista vagy faji alapon hátrányosan megkülönböztető tevékenységeket és ne használjanak rasszista vagy faji alapon hátrányosan megkülönböztető kifejezéseket;

észrevételezve, hogy a 2001. szeptember 11-i eseményeket követően megindított terrorizmus elleni harc eredményeként személyek egyes csoportjai – így pl. arabok, zsidók, muszlimok, egyes menedékkérők, menekültek vagy bevándorlók, egyes látható kisebbségek és vélelmezett ilyen csoportokhoz tartozó személyek – a rasszizmussal és/vagy a faji megkülönböztetéssel szemben különösen sebezhetőkké váltak a közélet számos területén, így az oktatásban, a foglalkoztatásban, a lakhatás területén, a javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférésben, a nyilvános helyek használatában és a mozgásszabadság gyakorlásában;

észrevételezve a menedékkérők által tapasztalt súlyosbodó nehézségeket az Európa Tanács tagállamai menekültügyi eljárásainak igénybevétele terén, valamint a menekültvédelemnek a terrorizmus elleni harchoz kapcsolódó, korlátozó jogszabályi intézkedések és joggyakorlatok eredményeként tapasztalható folyamatos erózióját;

hangsúlyozva az Európa Tanács tagállamainak felelősségét annak biztosításában, hogy a terrorizmus elleni harc hatásaiban egyetlen kisebbségi csoportot se érintsen kedvezőtlenül;

emlékeztetve arra a parancsoló szükségre, hogy az államok segítsék elő a különböző háttérű népességcsoportok integrációját, amely megakadályozhatja, hogy a társadalom a terrorizmus elleni harc által teremtett közhangulatra rasszista vagy faji alapon megkülönböztető választ adjon;

abban a meggyőződésben, hogy a terrorizmussal szembeni harc körülményei között a társadalom különböző szegmensei közötti – egyebek mellett a kultúráról és a vallásról folytatott – párbeszéd, valamint a különbözőség elfogadására való nevelés hozzájárul a rasszizmus elleni küzdelemhez;

abban a meggyőződésben, hogy az emberi jogok – így a rasszizmustól és a faji megkülönböztetéstől mentes élethez való jog – teljes körű tiszteletben tartása képes megelőzni olyan helyzetek kialakulását, amelyek közepette a terrorizmus gyökeret verhet;

javasolja, hogy a tagállamok kormányai:

- hozzanak meg minden szükséges, a nemzetközi emberi jogi szabályozással teljes mértékben összeegyeztethető intézkedést, különösen a nemzetközi együttműködés révén, a terrorizmus mint az intolerancia egy szélsőséges formája elleni harc érdekében, valamint a terrorizmus áldozatainak támogatása és a terrorizmus célpontjává vált államok iránti szolidaritás kifejezése érdekében;
- tekintsék át a terrorizmus elleni harc jegyében elfogadott jogszabályokat és rendelkezéseket annak biztosítása érdekében, hogy ezek sem közvetlenül, sem közvetve nem alkalmaznak hátrányos megkülönböztetést személyekkel vagy személyek csoportjaival szemben „fajuk”, bőrszínük, nyelvük, vallásuk, nemzetiségük vagy nemzeti vagy etnikai származásuk alapján, és helyezték hatályon kívül, ha van ilyen, ezeket a diszkriminatív jogszabályokat;
- tartózkodjanak olyan új jogszabályok és rendelkezések elfogadásától a terrorizmus elleni harc terén, amelyek közvetlenül vagy közvetve hátrányos megkülönböztetést

- alkalmaznak személyekkel vagy személyek csoportjaival szemben „fajuk”, bőrszínük, nyelvük, vallásuk, nemzetiségük vagy nemzeti vagy etnikai származásuk alapján;
- biztosítsák, hogy a jogszabályok és rendelkezések, köztük a terrorizmus elleni harc jegyében elfogadott jogszabályok és rendelkezések, nemzeti és helyi szintű végrehajtására oly módon kerül sor, ami nem jelent hátrányos megkülönböztetést személyekkel vagy személyek csoportjaival szemben tényleges vagy vélelmezett „fajuk”, bőrszínük, nyelvük, vallásuk, nemzetiségük, nemzeti vagy etnikai származásuk alapján;
  - fordítsanak kiemelt figyelmet az egyesülési, a véleménynyilvánítási, a vallás- és a mozgásszabadság diszkriminációmentes biztosítására, valamint arra, hogy a jogszabályok és rendelkezések – vagy azok végrehajtása – nem eredményeznek hátrányos megkülönböztetést az alábbi területeken:
    - az ország területén és az országhatárokon a rendészeti és a határőrizeti szervek által végrehajtott ellenőrzések,
    - közigazgatási és előzetes fogva tartás,
    - a fogva tartás feltételei,
    - tisztességes eljárás, büntetőeljárás,
    - a személyes adatok védelme,
    - a magánélet és a családi élet védelme,
    - kiutasítás, kiadatás, kényszer-áttelepítés és a *non-refoulement* (a visszaküldés tilalmának) elve,
    - vízum kiállítás,
    - tartózkodási és munkavállalási engedély, valamint családegyesítés,
    - állampolgárság megszerzése és visszavonása;
  - biztosítsák, hogy a nemzeti szabályozás a faji megkülönböztetéstől mentes élethez való jogot kifejezetten azon jogok között tartja számon, amelyektől még szükséghelyzet idején sem lehet eltérni;
  - biztosítsák, hogy a menedékkérés jogát és a visszaküldés tilalmának elvét (*non-refoulement*) minden esetben teljes körűen és hátrányos megkülönböztetés nélkül, különösen a származási ország alapján alkalmazott hátrányos megkülönböztetés nélkül, tiszteletben tartják;
  - fordítsanak kiemelt figyelmet e tekintetben a menekültügyi eljárás hozzáférhetőségének biztosítására, illetve gondoskodjanak arról, hogy pártatlan mechanizmus álljon rendelkezésre a kérelmek elbírálása során érvényes alapvető eljárási jogok védelmére;
  - biztosítsák, hogy a rasszizmus és a faji megkülönböztetés elleni küzdelem érdekében megfelelő nemzeti szabályozás legyen érvényben, és hogy azt hatékonyan végre is hajtják, különösen az oktatás, a foglalkoztatás, a lakhatás, a javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, a nyilvános helyek használata és a mozgásszabadság terén;
  - biztosítsák, hogy a faji indítékú bűncselekményekkel, a rasszista kifejezésekkel és a rasszista szervezetekkel szemben megfelelő nemzeti szabályozás legyen érvényben, és hogy azt hatékonyan végre is hajtják;
  - a fent említett területek megfelelő szabályozása céljából vegyék alapul az ECRI-nek „A rasszizmus és a faji megkülönböztetés elleni küzdelem a nemzeti jogalkotásban” című, 7. sz. általános ajánlását;
  - biztosítsák, hogy a releváns nemzeti szabályozás az internet útján elkövetett rasszista bűncselekményekre is alkalmazható, és indítsanak büntetőeljárást az ilyen bűncselekményekért felelős személyek ellen;

- biztosítsák egy független szakosított testület létét és működését a rasszizmus és a faji megkülönböztetés elleni küzdelem terén, amelynek többek között lehetősége van arra, hogy a terrorizmus elleni harc következményeként esetleg megjelenő rasszizmussal és faji megkülönböztetéssel kapcsolatos panaszok előterjesztésében az áldozatok segítségére siessen;
- ösztönözzenek eszmecserét az újságíró szakmán belül a terrorizmus elleni harccal összefüggésben a kisebbségi csoportokról a média által közvetített képről és e vonatkozásban az újságíró szakmának az előítéletek rögzülése és a megtévesztő információk terjesztése elkerülésének érdekében viselt különleges felelősségéről;
- támogassák a tömegtájékoztatási eszközök pozitív szerepvállalását a kölcsönös tisztelet előmozdításában és a rasszista sztereotípiák és előítéletek elleni fellépésben;
- bátorítsák a különböző népességszociális csoportok integrációját és biztosítsák valamennyi egyén egyenlő jogait és esélyeit;
- az oktatás minden szintjén tegyék az iskolai tanterv részévé a különbözőség elfogadására és az intolerancia, a rasszista sztereotípiák és előítéletek elleni küzdelem szükségességére való nevelést, valamint mozdítsák elő a köz alkalmazásában állók, illetve a szélesebb közvélemény tájékozottságát ezekről a kérdésekről;
- támogassák a társadalom különböző szociális csoportjai közötti – egyebek mellett a kultúráról és a vallásról folytatott – párbeszédet, valamint mozdítsák elő e területeken történő együttes, mind nemzeti, mind helyi szintű fellépésüket a rasszista sztereotípiák és előítéletek elleni küzdelem érdekében.